

Brief¹ van J.J. Cremer d.d. 7 oktober 1869 aan Max Rooses²

Mijn waarde Professor!

Gij zijt een voortreffelijk menschenkenner. Och ja, men behoeft nu juist niet zoo bijzonder ijdel te zijn, maar een goedkeurend woordje doet het hart toch altijd een beetje warmer kloppen. Zie, ik wist het al (ofschoon men natuurlijk altijd zeer geheim is aan eene redactie) ik wist al dat gij aller aangenaamste brieven kunt schrijven; zulke die men lezen moet; “uit het Zuiden”, Nú heb ik er zelf een ontvangen, en - aangenaam er door gestemd moet ik antwoorden:

Het regent dezer dagen letterlijk uitnodigingsbrieven om een voordracht te komen houden. Uit sommige plaatsen wel twee te gelijk. Ik weet niet wat te antwoorden want 1^e gij zijt mede zoo vriendelijk om mij te vragen hoe het met mijn goede dokter en zijn vrouw gaat³; en t 2^e de omstandigheden waarin mijn dokter verkeert maken t hem onmogelijk om mij een beetje fikser te doen worden dan ik op 't oogenblik ben⁴, -

Zoo staan de zaken. - ik ben aan t uitstellen aan 't verschuiven; aan t afschrijven (of weigeren) enz enz. Een brief om te komen lezen is voor mij op 't oogenblik zoo wat een onbetaalde gepresenteerde kwitantie voor een student die zijn laatsten stuivers heeft uitgegeven: compliment en of m'nheer eens terug wou komen. -

Door 't een en ander verhinderd, en - ik moet het zelf bekennen nog al verwend - wordt ik misschien wat veeleischend en

Maar genoeg. 't Zou er dan schijn van krijgen alsof ik inderdaad mijn waar zelf nog al hoog stelde, en u eens goed wilde doen gevoelen Ja juist, menschenkenner, zoo is het tóch, (ik wil u doen gevoelen dat ik warm ben voor uw goede zaak en warm voor de mannen die onze lieve moedertaal in België in eere houden. Waar ik hier, bij de mooiste kansen op voordeel, tegenwoordig óf weiger óf uitstel, daar zeg ik zonder bedenken tot u: jà, ik kom - als God wil - graag, en zal zelfs voor een zeer klein publiek in Gent, zoo goed zien, voor te dragen als de lieve vrouw natuur 't mij geleerd heeft.

Nu eenige opmerkingen. Aan den heer van Lee⁵ heb ik beloofd bij leven en welzijn dit najaar in Brussel te willen komen voordragen. - wilt gij met ZE in overleg treden; en dan met de Cercle in Antw: 't zou mij lief zijn. Beter ware het misschien dat ik het nu bij Brussel en Gent - met één dag rust er tusschen - liet blijven. Meent gij dat de Cercle te Antwerpen er eenigszins op rekent of ? ... hoe t zij meldt mij dat - Ik dacht mij in den tweede helft van November beschikbaar te stellen. Zou dat goed zijn? -

¹ De brief is in het bezit van het Letterenhuis te Antwerpen.

² Max Rooses (Antwerpen, 10 februari 1839 - aldaar, 15 juli 1914) was een Belgische schrijver en leider van de Vlaamse Beweging.

³ Dokter Helmond en zijn vrouw is een roman van J.J. Cremer. De roman verscheen de 2^e helft van 1869 als feuilleton in het dagblad Het vaderland.

⁴ Cremer wijst hier op zijn slechte gezondheid. Cremer leed aan een leverziekte.

⁵ Maurits Hendrik van Lee (1832-1907). Nederlands journalist werkzaam in België. Was betrokken bij de afschaffing van de zegelrecht op dagbladen in Nederland. Werd later Belg. Ook wel H. van Lee. Hij nodigde Cremer uit te komen lezen. Cremer trad 25 november 1869 op in Salle Marugg in Brussel. De opbrengst ging naar een goed doel.

Maar dan, terwijl ik niets van honor: wil bepalen moet ik toch opmerken dat uw vriendelijk schrijven mij waarborgt dat ik naar gelang van den goeden uitslag voor tijdverlies – inspanning enz zal worden tegemoet gekomen. -zonder bepaling laat ik dat geheel aan U en 't lot over. Deze eene conditie heb ik echter, n.l.: dat ik na afloop mijner voordracht aan geen souper of réunie of iets wat daar naar zweemt zal behoeven deel te nemen. Onder meer dan 2 à 3 menschen te zijn is me dan onmogelijk; ik zit dan graag heel kalm; eet een klein stukje, rook even een sigaar en dan: gauw in de doos.

Ik hoop nu van u te hooren..

Neem mijne correspondentie (eens en voor al gezegd) naar 't geen ze is: onberedeneerd gebabbel. – Mijne vrienden verwijten me dat ik in een brief wel eens begin met nee en eindig met ja of omgekeerd.

Uw beeld staat mij nog levendig voor al hebben we niet veel kennis gemaakt. Tot later zoo we hopen.

Uw DWD en ja zeker kunstbroeder

J.J. Cremer

Den Haag

7 oct 69

Toevoeging op pagina 2:

Begrijp mij goed : ik kom indien ik 't met mijn gezondheid kan vinden. Gij zegt: natuurlijk! – juist! – Salut!⁶

Groet s.v.pl. Prof: Heremans⁷ en bekenden die te G. wonen.

⁶ In de pers is geen bericht aangetroffen over een voordracht in Gent.

⁷ Jacques François Jean (Jacob) Heremans (Antwerpen, 28 januari 1825 - Gent, 13 maart 1884) was een Belgisch liberaal politicus en hoogleraar aan de Gentse universiteit.

Mijn Waarde Professor!

Gij zijt een voortreffelijk menschenkenner. Och ja, men behoeft nu juist niet zoo bysonder idee te zijn, maar een goedkeurend woord - je doet het hart toch altijd een beetje warmer kloppen. Zie, ik wist het al (opshoven men natuurlijk altijd zeer geheim is aan een redactie) ik wist al dat gij alleraangenaamste brieven kunt schrijven; zulkte die men lezen moet; "acht het Duidel"; "Hier heb ik er zelf een ontvangen, en aangenaam er door gestand moet ik antwoorden."

Met regret derer dagen lether bijt uitroepings brieven, om een voorbeeld te komen vinden. Het sommige plaatsen wel thans te gelyk. Ik maak niet wat te antwoorden. Want ^{1^o} gij zijt made zoo vriendelyk om my te vragen hoe het met mijn gaderen dokter en zijn Vrouw gaat; en ^{2^o} de omstandigheden waarin mijn dokter verkeert, welke ik hem annogelyk om mij ~~een~~ een beetje pikker te daes worden dan ik op 't openbaar ben. —

Zoo staan de zaken. — Ik ben aan 't uitstellen aan 't verschuiven; aan 't afschrijven (of weigeren) en en. Een brief om te komen (ben is voor mij op 't openbaar zoo wat

Zust er terugheen - liest blijven. Maakt zij dat
de Cercles te Antwerpen er eenigzins op
rekent of.....? ... Hoe tray meldt
mij dat. - Ik daacht mij in de tweede helft
van November beschikbaar te stellen. Van
dat gaat 'tjin? -

Maar dan, terwijl ik niets van hoor:
wil bepalen maakt ik toch opmerken dat
uw vriendelijke schrijven mij waarborgt dat de
naar gelang van den zwaren uitloop voort
geruis - ~~in~~ inspanning erig zal worden
tegenmoetgekomen. - Zonder bepaling laat
ik dat geheel aan U en 't lot Jover.

Deze eenige condities heb ik echter ~~aan~~
n. l.: dat ik na afloop mijner voordracht
aan geen souper of reunion of iets
wat daar naar toeziet zal behoeven deel
te nemen. Onder meer dan 2 à 3 menschen
te zijn in me dan onmogelijk; ik zit dan
graag heel kalm; eet een klein stukje
rook even een sigaar en dan gaant in
de door.

Ik hoop nu van U te hooren.

Ik neem mijne correspondentie (eens en voor
al gezegd) naar 'tgeen te is: onberekenend
geballen. - Mijne vrienden versrijten me
dat ik in een brief wel eens begin met
nee en eindig met ja of omgekeerd.

Uw beest staat mij nog levendig voor
al hebben me niet veel kennis gemaakt.
Tot later zoo me hopen; ~~Uw D.H.D.~~

Sanctuary ^{ers Kunstbrader} J. J. Creveler
10 Oct 59. ja teken

Handwritten notes in the top left corner, including the name 'Bogers' and other illegible scribbles.

ontbataalde
een gepresenteerde korintische vrouwen stu-
dent die op laatste sluisen heeft uitgegaan:
"Compliments en of miskeer eens terug trouw
Namen. —

Door 't een en ander verhinderd, en — ik moet
het zelf bekennen, nog al ~~verwond~~ — brood ik
misschien wat verlaesstend en.

Maar genaop, 't zou er den schijn van
kunnen alsof ik inderdaad mijn waer zelf
nog al hoog stelde, en te eens goed wilde
laan gevoelen. 't is juist, menschenkennis
Loo is het toet, 't wil te doen gevoelen
dat ik warm ben voor uone goede zaak
en warm voor de mannen die omre lieve
maadstaal in België in eere houden.

Waar ik hiet, by de moniste kansen op voor-
deel, tegen voordip of snajers of uitstet,
dair zeg ik zunder bedenking tot u: ja, ik
kom als god mel - graaf, en zal zelfs
voor een klein publiek in gent zoo
goed zien, voor te dragen als de lieve vrouwe
Natuur font geleerd heeft

De eenige opmerkingen. Aan den
heer Van Lee heb ik beloofd bij Leven
en melys dit najaar in Brussel te veld,
kamen voordragen. — With zij met 't in
overlap tredel j; en dan met de cerole
in Antver: 't zou my lief zijn. Peter
zore het misphien dat ik het nu bij
Brussel en Gent — met een dag

Vertical handwritten notes on the left margin, including the name 'Bogers' and other illegible scribbles.